

Recenzja
rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Kuli
„Kompleksowa analiza czarnych atramentów drukarkowych dla celów kryminalistycznej
ekspertyzy dokumentów”

Rozprawa doktorska mgr Agnieszki Kuli zaprezentowana na 213 numerowanych stronach rozpoczyna się bardzo starannie przygotowanym i poprawnym merytorycznie (i językowo) spisem akronimów, skrótów i symboli. W następującej części literaturowej, opartej na 176 cytowanych pozycjach, Autorka zawarła krótki wstęp i przedstawiła atramenty drukarkowe – obiekt swych badań, rodzaje przestępstw przeciwko dokumentom – uzasadniając celowość swojej pracy, stan wiedzy wreszcie na temat metod badania elementów składających się na dokument pisany. Drugi blok tematyczny części literaturowej jest poświęcony wyłącznie problematyce analitycznej i dotyczy zarówno sposobów przygotowania materiałów badawczych do analiz, jak i technik analitycznych, które są przez Autorkę używane w Jej pracy: spektrometrii laserowo indukowanego rozpadu (LIBS) i elektroforezy kapilarnej. Opracowanie jest wartościowe i stanowi prawidłowo skonstruowane wprowadzenie do opisu przeprowadzonych badań. W odniesieniu do tej części rozprawy w opinii recenzenta, celowe by było wyjaśnienie następujących kwestii:

- czy barwniki rzeczywiście łączą się z włóknami papieru wyłącznie na zasadzie oddziaływań jon-dipol (str. 20) – pozostaje to w sprzeczności z informacjami przedstawionymi we wprowadzeniu do rozdziału 3.3,
- jak należy rozumieć pojęcie „kompleksy metaloorganiczne” (str. 35) – czy rzeczywiście występują w nich wiązania metal-węgiel?
- czy do rejestracji widma w technice LIBS używa się spektrografu (na płycie fotograficznej)? –

str. 57. W tym samym zdaniu niezręcznie użyto terminu „promieniowanie jest rozpraszane na poszczególne długości fali...”,

- czy oddziaływania analitów ze ścianką kapilary w trakcie rozdzielania elektroforetycznego mają głównie charakter adsorpcyjny (str. 66 i 67)?

Część doświadczalna poprzedzona krótkim rozdziałem przedstawiającym cel pracy zawiera wykaz odczynników, materiału badawczego i aparatury, a także, nieco oddzielony, opis wykonanych doświadczeń i uzyskanych wyników (szkoda nieco, że Autorka nie zdecydowała się standardowo oznaczyć rozpoczęcie dzieła, np. tytułem „Omówienie wyników i wnioski”).

Po lekturze opisu wykonanych badań opiniodawca pozostał pod wrażeniem zakresu pracy i rzetelności jej wykonania. Przedstawione wyniki utwierdziły go też w przekonaniu, że Autorka podjęła się trudnego zadania. Badane materiały są skomplikowane, zawierają znaczną liczbę substancji o różnych właściwościach chemicznych, ich analiza wymaga stosowania różnorodnych, komplementarnych technik i starannego interpretowania uzyskiwanych wyników. Nie bez znaczenia jest też minimalna ilość próbki dostępnej do analizy i brak przesłanek do przewidywania choćby hipotetycznego pochodzenia identyfikowanych atramentów (wynikający z ochrony patentowej produktów).

Wybrana i stosowana metodologia badań nie budzi zastrzeżeń. Osiągnięty efekt ma istotny aspekt praktyczny, gdyż opracowane metodyki, co udowodniono, mogą znaleźć zastosowanie w analizie dokumentów pochodzących z różnych źródeł i posiadających różnorodne zastosowania. Zaproponowane postępowania są oryginalne i stanowią efekt badań nie prowadzonych dotychczas w innych laboratoriach. W świetle powyższego oczywista jest ich nowatorskość naukowa. Ale żeby potwierdzić tezę, że i w najstaranniej przygotowanej rozprawie znaleźć można pewne niejasności i niezgodności terminologiczne, chciałbym zwrócić uwagę, że:

- pojęcie „siła dyskryminacji” (str. 5 i wiele innych) nie jest jednoznaczne; czy może być

zastąpione np. „zdolnością różnicującą” czy „potencjałem różnicującym”?

- t_n – to czas migracji składnika, a nie migracji dla składnika,
- terminy: transparenca (str. 21), dyspersja (str. 21), formuła atramentu (str. 22), rozdziały (str. 98), nastrzykiwany na kapilarę (str. 102) mogą być zastąpione przez: przezroczystość, rozproszenie, skład atramentu, rozdzielania, wprowadzany do kapilary,
- dla technik wykorzystujących promieniowanie od nadfioletu po podczerwień przyjęło się stosować nazwę spektrofotometria, nie spektrometria (str. 42); detektor oparty na pomiarze fluorescencji cząsteczkowej zwykle zwie się fluorometrycznym,
- „tryb jonów dodatnich/ujemnych” wydaje się być bardziej poprawny niż „tryb jonów pozytywnych/negatywnych” (tym bardziej, że sugerowanej przez opiniodawcę formy użyła również Autorka w rozdziale Wnioski, str. 198).

Do przejętych zaliczyć można sformułowania:

- str. 115: składnik próbki o wartości m/z równej 350,186,
- str. 176: tekst podpisu nie zawierał widma MS,
- str. 195: rozkłady wartości m/z na widmach masowych dla cząsteczek obojętnych.

Rozprawę zamykają: rozdział zatytułowany „Wnioski”, spisy ilustracji i tablic oraz wykaz cytowanej literatury (176 pozycji).

Podsumowując pragnę stwierdzić, że przedstawione powyżej niewielkie uchybienia nie umniejszają wartości rozprawy przedkładanej w celu uzyskania stopnia naukowego doktora. Stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w zakresie chemii, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Stwierdzam zatem, że przedstawiona do recenzji praca spełnia wymagania Art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym i przedkładam Radzie Wydziału Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego wniosek o dopuszczenie Pani mgr Agnieszki Kuli do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Marcin Jarski